

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی:

راهکارهای اقتصادی مبارزه با ویروس کرونا

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

- نیوزروم (بخش پژوهش‌های خبری)

- فایل شیرینگ پژوهش خبری

- تلفن تماس جهت هماهنگی: ۳۱۵۰ (دفتر) - ۲۷۲۳ (انفورماتیک)

تاریخ انتشار: ۹۹/۰۱/۱۱

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

گروه: اقتصاد

شماره مدرک: RE.۲۷۲۰۹

تهیه شده در «مدیریت پژوهش‌های خبری»

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲.....	□ نکات برجسته.....
۲.....	□ مقدمه و طرح مسئله.....
۳.....	□ اقدامات حمایتی دولت.....
۳.....	□ راهکارهای پیشنهادی برای کاهش آسیب اقتصادی به دلیل شیوع ویروس کرونا.....
۵.....	□ کلام آخر.....
۶.....	□ راهکارهای رسانه‌ای.....
۶.....	□ سوالات پیشنهادی.....
۶.....	□ معرفی کارشناسان.....

- ❖ دولت در واکنش به گسترش همه‌گیر ویروس کرونا جدید اقدامات پیشگیری، درمانی و حمایتی را در پیش گرفته است.
- ❖ اقدامات حمایتی دولت شامل: توزیع بسته‌های حمایتی به خانوارها - تعویق پرداخت اقساط وامهای قرض الحسنه - تعویق پرداخت مالیات - اجرای طرح یارانه دستمزد و همچنین مشوق بیمه کارفرما از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - عدم احتساب سوءسابقه دارندگان چک برگشتی در سه ماه اسفند ۹۸ و فرودین و اردیبهشت ۹۹
- ❖ پیشنهاد راهکارهای اقتصادی شامل: ۱- مالیه دولت: کاهش حجم تعهدات با اولویت کمتر دولت ولو به صورت کوتاه مدت - تسریع در واگذاری اموال مازاد دولتی از طریق سازوکار بازار سرمایه - گسترش پایه مالیاتی و حذف بیشتر معافیت‌های مالیاتی و ... ۲ - حمایت از کسب و کارها: افزایش اعتبارات بانکی به SME ها و بنگاه‌های آسیب دیده - کاهش نرخ تسهیلات سرمایه در گردش برای بنگاه‌های آسیب دیده و ... ۳ - تجارت خارجی: مذاکره با چین در جهت دریافت تضمین حداقل میزان واردات نفت از ایران در شرایط موجود - پیگیری دیپلماسی اقتصادی با کشورهای همسایه برای بازگشایی هرچه سریعتر مرزهای زمینی با تعریف پروتکل‌های مشترک بهداشتی و ... ۴ - سایر: امهال سه ماهه سود پرداختی به سپرده گذاران - پیگیری دریافت کمک از سازمان‌های بین‌المللی و ...

□ مقدمه و طرح مسئله

نتایج زیان بار شیوع بیماری کرونا در سطح کشور برای فعالان اقتصادی و هشدارهای بهداشتی مستمر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ایجاد دغدغه و نگرانی‌های عموم مردم در فعالیتهای تجاری در بخش‌های مختلف، خصوصاً در فعالیت کسب و کارهای خرد صنفی، تولیدی، خدماتی و خدمات فنی موجب شد تا برخی از این گونه فعالیت‌ها، به ویژه در ایام فروش پایانی سال، با آسیب‌های جدی جبران ناپذیری نظیر تعطیلی واحدها، بیکاری، کاهش چشمگیر درآمدها و غیره که منجر به ایجاد مشکلات تأمین معاش، عقب افتادگی اقساط بانکی، بدهکاری و بیکاری گردد. دولت در واکنش به گسترش همه‌گیر ویروس کرونا جدید اقدامات پیشگیری، درمانی و حمایتی را در پیش گرفته است. در حوزه پیشگیری توصیه به کاهش تعاملات و تردهای غیرضروری، تعطیلی مدارس، دانشگاه‌ها و سایر فعالیتهای آموزشی، تعطیلی فعالیتهای ورزشی، فرهنگی (تئاتر و سینما و غیره) و

فعالیت‌های که تجمع در آنها محتمل است، نمود. اگرچه این گروه از اقدامات دولت هزینه‌چندانی برای دولت دربرنداشته است اما از محل کاهش مالیات دریافتی، عوارض و سایر درآمدهای دولت درآمدهای دولت را با کاهش مواجه خواهد کرد. در گروه اقدامات درمانی اقدام به تشکیل ستاد ملی مدیریت بیماری کرونا نمود که وزیر بهداشت ریاست آن را بر عهده دارد، و کلیه دستگاه‌ها و ارکان کشور شامل همه دستگاه‌های اجرایی، نهادهای عمومی، سازمان اوقاف و امور خیریه، ستاد نماز جمعه، مرکز امور رسیدگی به مساجد، دستگاه‌های نظامی، انتظامی، قضایی و متولیان اماکن مذهبی را به اجرای تمامی مصوبات این ستاد موظف و مکلف کرد. در حوزه درمان، پذیرش و اقدامات درمانی بیماران کرونایی رایگان انجام می‌شود که این به معنی افزایش هزینه‌های دولت است. در همین راستا و برای بررسی و تحلیل بیشتر اقدامات حمایتی دولت و راهکارهای اقتصادی مبارزه با ویروس کرونا، مصاحبه‌ای با خانم دکتر مهدیه ضیائی‌ان، دانش‌آموخته دکتری علوم اقتصادی و تحلیلگر مسائل اقتصادی در تاریخ ۱۳۹۹/۰۱/۱۰ انجام شده که مهمترین بخش‌های آن در این پژوهش ارائه می‌شود.

□ اقدامات حمایتی دولت

دولت اقدامات حمایتی زیر را در جهت حمایت از خانوارهای آسیب پذیر، بنگاه‌ها و فعالیت‌های آسیب دیده در پیش گرفته است و در نظر دارد اقداماتی به شرح زیر انجام دهد:

- توزیع بسته‌های حمایتی به خانوارها
 - تعویق پرداخت اقساط وام‌های قرض الحسنه
 - تعویق پرداخت مالیات
 - اجرای طرح یارانه دستمزد و همچنین مشوق بیمه کارفرما از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
 - عدم احتساب سوءسابقه دارندگان چک برگشتی در سه ماه اسفند ۹۸ و فرودین و اردیبهشت ۹۹
- این اقدامات از لحاظ بودجه‌ای همگی برای دولت هزینه به بار خواهد آورد، اما از لحاظ آثار کلان اقتصادی و رفاه اقتصادی ضروری و ناگزیر است. اگر چه در چنین شرایطی که شوک‌های برون‌زا، هر دو سوی منابع و مصارف بودجه دولت را با شوک منفی مواجه کرده است و بار مسئولیت اجتماعی دولت از قبح بروز کسری بودجه در چنین شرایط خاصی می‌کاهد.

□ راهکارهای پیشنهادی برای کاهش آسیب اقتصادی به دلیل شیوع ویروس کرونا

به نظر برخی کارشناسان و اقتصاددانان می‌توان پیامدهای منفی شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد کشور را با اقدامات حمایتی تا حدودی کاهش داد. این اقدامات می‌تواند در حوزه‌های مختلف از جمله بخش مالیه دولت، تجارت خارجی و ... باشد. پیشنهادهای زیر برای کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور به خاطر شیوع ویروس کرونا در

برخی حوزه‌های اقتصادی معرفی شده است. اگر چه پرداختن به چنین مسئله پیچیده‌ای نیاز به تعمق بیشتر دارد. این پیشنهادها عبارتند از:

مالیه دولت:

- کاهش حجم تعهدات با اولویت کمتر دولت ولو به صورت کوتاه مدت
- تعویق سه ماهه افزایش ۲۳ درصدی حقوق کارکنان دولت در سال ۱۳۹۹
- تسریع در واگذاری اموال مازاد دولتی از طریق سازوکار بازار سرمایه
- استفاده از ظرفیت اوراق بدهی برای پرداخت بدهی دولت به کارفرمایان
- عدم ایجاد تعهد جدید در حوزه تعهدات عمران
- گسترش پایه مالیاتی و حذف بیشتر معافیت‌های مالیاتی
- اقدامات سخت گیرانه‌تر برای جلوگیری از فرار مالیاتی
- تسریع در حرکت به سمت دریافت مالیات بر مجموع درآمد

حمایت از کسب و کارها:

- افزایش اعتبارات بانکی به SME ها (بنگاه‌های کوچک و متوسط) و بنگاه‌های آسیب دیده
- تعویق سه ماهه افزایش دستمزد کارگران در سال ۱۳۹۹
- کاهش نرخ تسهیلات سرمایه در گردش برای بنگاه‌های آسیب دیده
- پرداخت یارانه دستمزد به بنگاه‌های آسیب دیده در دوره‌ای سه ماهه (در صورت امکان به گونه‌ای که مشوق نوآوری و افزایش تولید باشد)
- پرداخت یک سوم حق بیمه کارفرمائی به بنگاه‌های آسیب دیده در دوره سه ماهه
- امهال حق بیمه کارفرمائی به بنگاه‌های آسیب دیده در دوره سه ماهه
- امهال وام‌های غیر از قرض الحسنه برای کسب و کارهای آسیب دیده

تجارت خارجی:

- مذاکره با چین در جهت دریافت تضمین حداقل میزان واردات نفت از ایران در شرایط موجود
- پیگیری دیپلماسی اقتصادی با کشورهای همسایه برای بازگشایی هرچه سریعتر مرزهای زمینی با تعریف پروتکل‌های مشترک بهداشتی
- تولید حداکثری فرآورده‌های نفتی در پالایشگاه‌های کشور در جهت افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی

سایر:

- امهال سه ماهه سود پرداختی به سپرده گذاران

- پیگیری دریافت کمک از سازمان‌های بین‌المللی
- افزایش تعداد عرضه‌های اولیه و سهام شناور در بورس برای بالاتر بردن ظرفیت بازار سرمایه در راستای جذب نقدینگی و عمق بخشی به این بازار
- کاربست طرح‌های اشتغال حمایت

□ کلام آخر

ایجاد کسب و کارهای کوچک اگر چه در گذشته‌ای نه چندان دور به عنوان راهکاری برای افزایش تولید ملی، خودکفایی و ایجاد اشتغال پایدار به ویژه در مناطق روستایی بشمار می‌رفت و فعالان این عرصه امیدوار بودند تا در نوروز ۹۹ به واسطه رونق باز عقب ماندگی‌ها را جبران و در راستای توسعه بیشتر گام بردارند اما شیوع کرونا تمامی پیش‌بینی‌ها را به هم زد و اکنون شرایط به گونه‌ای دیگر رقم خورده است. تعطیلی اجباری مدارس و دانشگاه‌ها و کاهش مراجعه مردم به بازار سبب شده تا کسب و کارها به‌ویژه از نوع کوچک و نوپا در رکود شدید غوطه‌ور شوند و برخاستن از این وضعیت بسیار سخت و دشوار خواهد بود. بسیاری از افرادی که در سال‌های اخیر کسب و کاری به راه انداخته‌اند، یا از بانک‌ها تسهیلات دریافت کرده‌اند و یا اینکه از نزدیکان و بستگان خود سرمایه مورد نیاز را قرض نموده‌اند که در هر دو این موارد بحث بازپرداخت آنها حائز اهمیت است و اگر بازار از رونق لازم برخوردار نباشد جبران آن بسیار سخت خواهد بود با این تفاوت که ضرر و زیان در حوزه بانکی به مراتب بیشتر خواهد بود. کرونا نه تنها اقتصادهای کوچک بلکه اقتصادهای کلان جهانی را نیز تحت تاثیر قرار داده و اگر پشتوانه لازم در این زمینه وجود نداشته باشد بسیاری از کسب و کارها به تعطیلی کشیده خواهند شد. تنها راه برون رفت از این مشکل، ارائه بسته‌های تشویقی از سوی دولت و در نظر گرفتن یکسری معافیت‌ها و بخشودگی عوارض‌ها و هزینه‌ها برای کاستن از زیان مالی کسب و کارهای کوچک است و دولت نباید آنها را در این شرایط سخت تنها بگذارد.

برای جبران خسارات اقتصادی و ویروس کرونا، به حداقل رساندن شیوع این ویروس اولویت است و باید افرادی که تحت تاثیر این ویروس بیکار شده‌اند باید آنها تحت پوشش بیمه قرار بگیرند و بتوانند بیمه بیکاری دریافت کنند و به کسب‌کارهای آسیب دیده از کرونا مهلت داده شود تا بدهی‌های خود را پرداخت کنند. برخی از کشورها راهکارهایی را در این زمینه همچون کاهش نرخ بهره در نظر گرفته‌اند تا با افزایش تقاضا مردم را به خرید و هزینه کردن تشویق کند. اما با توجه به شرایط اقتصادی موجود در کشور ما، کاهش نرخ بهره با مشکلاتی همچون تورم و تحریم‌ها مواجه است که نمی‌تواند عملیاتی شود.

□ راهکارهای رسانه‌ای

- موارد زیر می‌تواند به عنوان سوژه و یا راهکار رسانه‌ای مورد توجه بخش‌های مختلف خبری و برنامه‌های تولیدی و گفتگو محور با حضور دست اندرکاران این حوزه قرار گیرد؛
- بررسی و تحلیل تاثیر ویروس کرونا بر روی اقتصاد کشور
 - بررسی سیاست‌ها و اقدامات حمایتی دولت در مبارزه با کرونا
 - بررسی راهکارهای اقتصادی مبارزه با ویروس کرونا
 - برنامه‌ها و راهکارهای دولت برای حمایت از کسب و کار

□ سوالات پیشنهادی

- ۱- کسب و کارها در دوران شیوع ویروس کرونا بیشتر روی چه مواردی باید متمرکز شوند؟
- ۲- با توجه به مشکلاتی که برای فعالیتهای اقتصادی در کشور بوجود آمده است شما چه راهکاری‌هایی را برای کاهش آثار منفی شیوع ویروس کرونا پیشنهاد می‌کنید؟
- ۳- مهمترین اقدامات و سیاست‌ها برای رفع بحران کرونا چیست؟

□ معرفی کارشناسان

- خانم دکتر مهدیه ضیائی‌ان، دانش آموخته دکترای علوم اقتصادی و تحلیلگر مسائل اقتصادی = ۰۹۱۵۲۱۴۱۲۸۸
- دکتر مرتضی بکی حسکوئی، استاد اقتصاد دانشگاه امام صادق (ع) = ۰۹۱۲۲۵۰۵۳۶۵